

ernstig proces hebben met een redelijke kans op genezing en die chronische gevallen, welke tot nu toe zonder succes hier werden behandeld en waarbij men van een klimaatsverandering succes verwacht.

2e. *Andere ziekten.*

De deviezenpositie dwingt tot een strenge selectie, vooral voor Zwitserland. In aanmerking komen:

- a. Zij, van wie vaststaat, dat voor hen alleen in het buitenland genezing mogelijk is. Dit geldt bijvoorbeeld voor sommige tuberculeuse oogaandoeningen, welke in Davos met succes worden behandeld.
- b. Zij, die aan een ziekte lijden, welke tot nu toe zonder succes hier behandeld werd en van wie mag worden verwacht, dat een klimaatswisseling hun genezing zal kunnen brengen.

c. Zij, die na een of meer ernstige ziekten om sociale redenen behoefte hebben aan een snelle reconvalentie, bijvoorbeeld een moeder van 7 kinderen die in een jaar 2 maal een pneumonie doorstond wel, maar een oude heer van 80 jaar met prostaatklasten, die bovendien een verpleegster wenscht mee te nemen, niet. Ook niet allerlei personen, die liefst met echtgenoot(e) hun vooroorlogse gewoonte van een badkuur in het buitenland weer willen volgen.

Aanvragen moeten worden gericht aan de afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken, Flatgebouw, Zeestraat 73, Den Haag, t. a. v. den heer DE WEEVER en vergezeld zijn van uitvoerige, serieuze specialistische attesten in gesloten enveloppe, waarop staat: aan den Geneeskundig Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid.

D. Bovendien bestaat gelegenheid naar Zwitserland te reizen om gezondheidsredenen voor uit Indië gerepatrieerden.

Wie van deze groep lijden aan longtuberculose, vallen onder de regeling B 1.

Voor uit Indië gerepatrieerden, niet lijdende aan tuberculose, bestaat gelegenheid tot herstel van gezondheid voor gemiddeld 3 maanden in Zwitserland te verblijven. In sommige gevallen, ter beoordeeling van het Ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen, zal het mogelijk zijn zich door niet zieke gezinsleden te doen vergezellen. Deze patiënten worden ondergebracht in hôtels in de omgeving van Montreux en Glion. Medische keuring voor uitzending is noodzakelijk, evenals een kortdurend verblijf in het Tropeninstituut te Bazel (meestal slechts enkele dagen).

Dit verblijf is bedoeld als middel tot snellere reconvalentie van de gevolgen van kampleven en tropische ziekten. De patiënten komen in kleine groepjes in gewone hôtels. Den artsen wordt verzocht hun patiënten uit deze groep op deze mogelijkheid te wijzen.

Nadere inlichtingen worden verstrekt door den heer GERBRANDS, evacuatie-fonds Zwitserland, Ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen te Den Haag.

C. BANNING

*geneeskundig hoofdinspecteur
van de Volksgezondheid*

's-Gravenhage, 18 Mei 1946

PSYCHOLOGISCHE BESCHOUWINGEN OVER DEN TOESTAND OP JAVA

Naar aanleiding van het belangwekkende artikel van collega P. M. VAN WULFFTEN PALTHE (*N. T. v. G.*, 90, II, 18) zou ik gaarne eenige opmerkingen maken.

Ik was als psychiater gedurende den oorlog op Curaçao, d.w.z. in een land dat practisch niets van den oorlog te lijden heeft gehad en waar gedurende den oorlog welvaart heerschte. Er waren geen Duitschers, geen Japanners en geen oorlogshandelingen, geen van de oorzaken, welke door collega VAN WULFFTEN PALTHE als oorzaken werden genoemd voor de toestanden op Java en Sumatra, en ook niet beschuldigd zouden kunnen worden van toestanden, zooals wij deze in Nederland meemaken.

Wie er wel waren op Curaçao waren Nederlanders. En wat zien we op Curaçao en in mindere mate in Suriname (waar veel minder Nederlanders waren dan op Curaçao): dat de liefde voor den Nederlander, zoo deze al ooit zou hebben bestaan, zeer veel minder is geworden, ja men kan hier en daar zelfs spreken van geheel verdwenen zijn. En persoonlijk zijn mij gevallen van aperte haat bekend. Er is dus geen wegvallen van gezag,

geen wegvallen van Japanners, geen vacuum en toch zien we hetzelfde ontstaan. Sterker nog, de Curaçaoënaar, die geen liefde meer heeft voor den Nederlander, is zelfs in een groot aantal gevallen geen kleurling maar een blanke, dikwijls uit Europeesche Nederlandsche ouders geboren. De tegenstelling kleurling en blanke valt hier dus ook weg.

Er moeten dus andere oorzaken zijn, welke een verklaring geven van de in zulke verspreide gebieden ontstane haatgevoelens tegen den Europeeschen Nederlander, gevoelens die gedeeld worden door Javanen, blanke Curaçaoënaars, kleurlingen en in mindere mate door de verschillende bevolkingsgroepen in Suriname. De eenige algemeene factor is de Nederlander zelf.

En wat doet de Nederlander, die in deze gebieden komt? Hij handelt bewust superieur, ook als hij het niet is. Diegene, die werkelijk superieur is uit hoofde van technische kennis in vergelijking met de inwoners der gebiedsdeelen, kan zich op twee wijzen uiten. De eerste wijze en de zoogenaamd beste heeft collega VAN WULFFTEN PALTHE prachtig gekarakteriseerd met de woorden van TACITUS aan te halen:

„Goed gedaan worden is alleen voor zoover welgevallig, als men het blijkt te kunnen vergelden. Schiet het erover heen, dan komt haat in plaats van dankbaarheid”.

De tweede wijze is bruto-superieur doen, een wijze van optreden die soms gepaard gaat met een zich afzijdig houden, een mate van kwetsende onverschilligheid, een laatdunkendheid, een neerzien op, die haar weerga slechts kent in de verhouding van den meest arroganten werkgever tegenover zijn werknemer. Deze wijzen van optreden ziet men helaas bij practisch alle Nederlanders in de Tropen in meerdere of mindere mate.

De staatkundige en de politieke toestanden beide doen aan deze situatie niet af, maar veeleer nog toe. Het eigenaardige feit doet zich voor, dat een blanke Curaçaoënaar met twee in Nederland geboren ouders in de kleinste gemeente in Nederland meer politieke rechten heeft, als hij daar woont, dan in zijn eigen geboorteland.

Het spreekt vanzelf, dat men uit deze simpele vergelijking niet het geheele drama in Indië kan verklaren, maar het is goed eens een weinig verder te kijken dan Indië en dan zal het blijken, dat een diepere en oudere verkeerde houding van de Nederlanders tegenover de inwoners van de gebiedsdeelen de oorzaak van veel ellende is en minder de incidenteele Japansche overheersching. Eenvoudiger verklaringen dan het psycho-analytische arsenaal kan men eerst toepassen, indien deze een redelijke verklaring bieden.

Gouda, 8 Mei 1946

W. W. DE REGT, *zenuwarts*

HET TOENEMEN VAN CHOLELITHIASIS

Als slotbeschouwing van zijn belangwekkende „Enquête naar het toenemen van cholelithiasis (N. T. v. G., bl. 287, 1945), eindigt collega G. SCHALIJ met de conclusie, dat de samenstelling van het voedsel bij hen, die daartoe voorbeschikt zijn, de vorming van galsteen in belangrijke mate beheerscht. Afgezien van de mogelijke juistheid van deze conclusie, meen ik te moeten opmerken, dat de door hem verzamelde gegevens mijns inziens geen aanleiding geven tot het leggen van dit vaste verband tusschen voeding en steenvorming. Immers, zijn recidivisten waren in ieder geval reeds vóór de plotselinge verandering van voeding in het bezit van galsteen, en wat betreft de nieuwe lijders, is het allerm minst onmogelijk, dat ook zij reeds steenen hadden, die evenwel door het ongewilde strenge dieet geen klachten gaven. Collega SCHALIJ maakt op geen enkele wijze de mogelijkheid van steenvorming na (en dus misschien door) de verandering van voedsel waarschijnlijk. Ik meen dan ook, dat, als er verband tusschen voeding en galsteen is vastgesteld, dit alleen het verband geldt tusschen voeding en galsteenlijden. Door vet, kruiden, gebakken en gebraden spijzen, en zoo voort contraheert zich de galblaas door een reflex, van het duodenum uit opgewekt, en hierdoor kunnen één of meer galsteen klem raken in ductus cysticus of ductus choledochus. Dat dit inderdaad met de plotselinge veranderde voeding frequenter plaats heeft, is door SCHALIJ wel bewezen. Het belang van de diëtetiek voor de behandeling van galsteenlijders wordt door hem dus nog eens onderschreven. Of het dieet ook *prophylactisch* nut heeft en galsteenvorming voorkomt, staat mijns inziens, jammer genoeg, nog niet vast.

Nieuwenhoorn, 30 April 1946

J. P. KUGEL